

Onze wereld vandaag

Verre
KIJKER 6

KIJKER 7

Naam _____ Klas _____

Les 1 Ik luister aandachtig en zoek de juiste informatie.

DE TIJDCAPSULE

- 1 Denk na. Waarom moet je stevig materiaal gebruiken om een tijdscapsule te maken? Bespreek met elkaar.

- 2 Dit stoppen mensen in een tijdscapsule:

- 3 Voor welke gelegenheid vullen mensen een tijdscapsule?

Als ik praat met klasgenoten, spreek ik Standaardnederlands.

- 4 Vul deze informatieve tekst over de tijdscapsule uit Boston aan.

De tijdscapsule uit Boston werd ingemetseld in het Boston House door Adams en Revere.

Dat gebeurde in het jaar _____.

Na _____ jaar, in _____ werd ze opnieuw geopend.

De tijdscapsule bevatte:

- 5 Door het heelal vliegt ook een tijdscapsule. Noteer wat het doel is van die tijdscapsule.

Les 2 Ik kan voorspellen waarover een tekst gaat, voorkennis oproepen, de betekenis van een woord achterhalen en stukjes tekst samenvatten.

1 Waarover zal deze tekst gaan?

The screenshot shows the Dutch Wikipedia article for 'Tijdcapsule'. The page title is 'Tijdcapsule' and the URL is 'https://nl.wikipedia.org/wiki/Tijdcapsule'. The article text is as follows:

Tijdcapsule

In een tijdcapsule worden voorwerpen en boodschappen opgeborgen. Vaak wordt een tijdcapsule gemaakt voor een speciale gelegenheid, zoals bijvoorbeeld een feest. Wanneer deze na jaren weer wordt geopend, krijgen de mensen een beeld van de tijdsperiode waarin de capsule werd gemaakt.

Meestal gebruikt men een metalen koker of een opbergkist. De capsule wordt afgesloten en verstopt, opgeborgen of begraven. Het doel is dat mensen hem later weer openmaken. Door de voorwerpen en de boodschappen leren ze dan over de tijd waarin de capsule werd afgesloten.

Soms worden tijdcapsules niet bewust gemaakt. Het gebeurt dat tijdcapsules per ongeluk ontstaan door natuurrampen. Zo werd bijvoorbeeld in het jaar 79 de stad Pompeï bedolven onder de assen na de uitbarsting van de Vesuvius. Eeuwen later werden bij opgravingen grote delen van de stad terug blootgelegd. De onderzoekers kregen zo een goed beeld van het dagelijks leven in de Romeinse tijd.

Navigation links at the top: Niet aangemeld, Overleg, Bijdragen, Registreren, Aanmelden, Doorzoek Wikipedia.

Navigation links at the bottom: Hoofdpagina, Vind een artikel, Vandaag, Etalage, Recente wijzigingen, Nieuwe artikelen, Willekeurige pagina, Informatie, Gebruikersportaal, Shellkursus, Help en contact, Donaties, Hulpmiddelen, Links naar deze pagina, Verwante wijzigingen, Bestand uploaden, Speciale pagina's, Permanente koppeling, Paginagegevens, Wikidata-Item, Deze pagina citeren, Aankunten/exponeren, Boek maken, Downloaden als PDF, Printvriendelijke versie, In andere projecten, Mediabestanden.

2 Vul aan. Het doel van een tijdcapsule is ...

3 Waarover zal deze tekst gaan?

Een gezonken schip

Op 9 januari 1740 zonk het Nederlandse schip De Rooswijk voor de kust van Groot-Brittannië. Het schip voer onder de vlag van de **Verenigde Oost-Indische Compagnie** en was net begonnen aan zijn tweede reis tussen Nederland en Indië. Aan boord van het schip was een grote lading zilveren staven en munten. Die moesten dienen om in Indië goederen te kopen en lonen te betalen.

Duikers proberen nu de overblijfselen van het schip in kaart te brengen zoals het op de bodem van de zee ligt. Aan de hand van wat ze vinden, krijgen wetenschappers zicht op de manier waarop de mensen leefden aan boord van het schip. Naast de zilveren staven en munten, vonden de duikers koffers met brieven, sabels, kanonnen, geweren, maar ook gebruiksvoorwerpen zoals kookgerei, een **kaarsendoover**, een bril, een mosterdpotje ...

Soms namen de zeelieden ook **smokkelwaren** mee. Die spullen stonden niet op de lijst van de goederen die het schip meenam. Dat maakt het onderzoek nog interessanter.

Zo wordt het gezonken schip een tijdcapsule uit het jaar 1740.

↳ Ik denk na. Was De Rooswijk bedoeld om een tijdcapsule te zijn?

Omkring: Ja – Nee.

Ik vraag me af waarom het schip dan een tijdcapsule wordt genoemd?

5 Waarover zal deze tekst gaan?

De ruimteschepen Voyager

In 1977 werden twee Amerikaanse ruimteschepen met de namen Voyager 1 en 2 gelanceerd. Tientallen jaren later zijn deze **onbemande** ruimteschepen losgekomen van de aantrekkingskracht van de zon. Ze reizen verder door het heelal.

Aan boord van de Voyagers werden tijdscapsules geplaatst. Ze bevatten 116 afbeeldingen, brieven en verschillende geluids**fragmenten**. Die zijn bijvoorbeeld opgenomen in de natuur en op een gouden plaat gezet. Afbeeldingen op de beschermhoes vertellen de vindsters hoe ze de plaat moeten afspelen. Er staan ook begroetingen in 55 talen op. In het Nederlands klinkt het als: 'Hartelijke groeten aan iedereen'. Voor de muzikale stukken koos men voor muziek van Beethoven, Bach en Mozart, maar ook voor muziek uit bijvoorbeeld Peru.

9 Hoe kom je de betekenis van de vetgedrukte woorden te weten?

'Onbemand' betekent _____.

Een 'fragment' is _____.

De ruimteschepen hebben nog tot 2025 energie om verder te vliegen. Ze zijn al vele miljarden kilometers van de zon verwijderd en vliegen buiten ons zonnestelsel. Onderweg

maakten ze foto's van alle planeten waarlangs ze passeerden.

De vraag is of de tijdscapsules ooit in de handen zullen komen van buitenaards leven. Misschien duurt dit nog miljoenen jaren.

6 Ik stop soms met lezen en vat iedere alinea samen in één zin.

Alinea 1: _____

Alinea 2: _____

7 Ik vraag me af voor wie deze tijdscapsules bedoeld zijn? Wie is de ontvanger? Ik denk zelf na.

8 Ik vraag me af waarom men geluidsfragmenten meestuurt? Ik bespreek in groep.

10 Ook de laatste alinea vat ik samen in één zin.

Alinea 3: _____

11 Wat stoppen mensen in een tijdscapsule? (Soms ook zonder dit te willen. Denk aan het schip ...)

INFORMATIE

Japanners op de maan

Japanners willen een tijdcapsule laten landen op de maan. Ze maken deze capsule in de vorm van een blik sportdrink.

In de capsule zitten berichten, verhalen en dromen van kinderen. Uiteraard stuurt het frisdrankbedrijf ook een pakket met hun sportdrinkpoeder mee. Na 30 jaar moeten **astronauten** op de maan landen, de tijdcapsule openen en de berichten lezen. Met het water dat ze meenemen zullen ze het poeder van het sportdrankje kunnen oplossen en opdrinken.

Omdat de berichten 30 jaar op de maan blijven, moeten de schrijvers erover nadenken hoe de boodschappen leesbaar kunnen blijven. Daarom willen de Japanners de berichten in **titanium** plaatjes **laseren**.

Het Japanse bedrijf Otsuka hoopt met deze eerste privévlucht naar de maan jongeren zinnen te doen krijgen om astronaut te worden. Ze zullen dan bij benadering 380 duizend kilometer naar de maan reizen om het blikje op te halen.

14 Ik denk na over de manier waarop ik de betekenis van de moeilijke woorden te weten kan komen.

15 Vat iedere alinea samen in één zin.

1 _____

2 _____

3 _____

4 _____

16 Zijn de ontvangers van de boodschappen van deze tijdcapsule dezelfde als die van de tijdcapsule uit de Voyagers? Omkring: Ja – Nee. Waarom denk je dit?

17 Wat zou je zelf in een tijdcapsule stoppen? Motiveer.

Les 3 Ik kan soorten zinnen herkennen en gebruiken.
Ik schrijf leestekens op de juiste plaats.

1 Lees de tekst in het kader en bedenk zelf een passende voorbeeldzin bij de afbeelding.

Met een zin kun je iets **meedelen**.

Na deze zinnen schrijf je een **punt**.

In onze straat wordt een tijdscapsule begraven.
De koker is van metaal.

Is de put al diep genoeg? Past de koker er al in?

Met een zin kun je iets **vragen**.

Na deze zinnen schrijf je een **vraagteken**.

Met een zin kun je **iets bevelen** of **een opdracht geven**.

Na deze zinnen schrijf je een **punt** of een **uitroepteken**.

Doe die koker nu open. Maak voort!

Wauw! Wat een geweldige vondst!

Met een zin kun je iets **uitroepen**.

Na deze zinnen schrijf je altijd een **uitroepteken**.

2 Noteer bij iedere foto een passende zin. Let op het gebruikte leesteken.

‘ _____

_____,

beveelt de ene man aan de andere.

De wetenschapper roept: ‘ _____

_____!’

‘ _____

_____?’

vragen deze mannen.

3 Vul op de lijntjes een passend leesteken in.

Op de zolder van de school van Lise werd een bijzondere vondst gedaan __ een tijdcapsule __

's Morgens vindt Lise de krant aan de ontbijttafel __

In grote letters staat te lezen __ Supervondst in school __

Lise roept __ Mama __ onze school staat in de krant __

__ Wat schrijven ze dan __ vraagt mama __

__ iets over een tijdcapsule __ antwoordt Lise __

Lise leest het artikel __

Ze vertelt __ In de doos zaten heel wat spullen __ een oud schriftje __ een pennenstok en
een potje inkt __ een hoop klasfoto's en wat speelgoed __

Lise leest dat de directeur een speciale kast zal kopen om de tijdcapsule tentoon te stellen __

Wat een goed idee __

- 4 Hieronder zie je in vier foto's een kort verslag over de tijdcapsule van Boston. Noteer in elk kader een passende zin. Gebruik de juiste leestekens en aanhalingstekens.

een mededelende zin, een mededeling

een bevelende zin, een bevel of een opdracht

een uitroepende zin, een uitroep

een vragende zin, een vraag

Les 4 Ik schrijf een informatieve brief aan mezelf en berg deze op in de tijdcapsule. Ik let op de leestekens.

In een tijdcapsule is meestal een brief aan de vindsters opgenomen. In die brief worden persoonlijke gegevens vermeld, maar de schrijver vertelt ook over de tijd waarin de capsule werd gesloten: over uitvindingen, over grote gebeurtenissen, over belangrijke personen ...

Dit is een voorbeeld:

13 december 2001

Dag bezoeker

Hopelijk lees je deze brief wanneer je mijn capsule opent!

Ik ben Michiel en ik werd geboren op 5 februari 1989. In dat jaar kwamen Samson en Gert voor de eerste keer op de televisie! Als kleine jongen keek ik elke zondag naar een nieuwe aflevering. In dat jaar zond VTM ook voor de allereerste keer uit. Tussen de programma's was er voor het eerst reclame te zien. In 1989 trok een elektrische locomotief ook een trein van 1,6 km, dat zijn 60 rijtuigen. Dat was een nieuw wereldrecord!

Nu zijn we in het jaar 2001 en zit ik in het eerste jaar secundair onderwijs. Ik hou van rollerbladen, spelen met Lego Technic en van tekenen. Dit kun je van het jaar 2001 onthouden: in Italië is de vulkaan de Etna uitgebarsten. Dat was de grootste uitbarsting van de laatste 100 jaar! In april verbleef een Russische ruimtetoeerist voor het eerst 8 dagen in de ruimte, en in Amerika zijn er aanslagen op de WTC-torens gepleegd.

Mijn zusjes luisteren veel naar de nieuwe CD van K3 'Alle kleuren', maar ik luister liever naar Shaggy. Dit jaar kon ik ook voor de eerste keer mijn lievelingsfilm zien: Harry Potter en de steen der wijzen.

Ik hoop dat je in deze tijdcapsule vele leuke dingen vindt en wat te weten komt over onze tijd.

Veel ontdekkplezier!

Michiel

Opdracht: In deze les schrijf je een brief aan jezelf in de toekomst.

1 Noteer eerst enkele ideeën op deze kleine briefjes.

Dit wil ik vertellen over mezelf ...

Dit wil ik vertellen over mijn hobby's ...

Belangrijke gebeurtenissen in de wereld ...

nu _____

geboortejaar _____

Belangrijke personen in de wereld ...

Nieuwe uitvindingen ...

Andere dingen om te vermelden ...

Ik hou van ...

Mijn hobby's zijn ...

Ik zit in de klas bij ...

2 Schrijf hieronder een kladversie van je brief.

Hallo mezelf

Ik ben ...

Wat je moet weten over de wereld is ...

Mijn beste vrienden zijn ...

Ik zag/las onlangs ...

Een uitvinding die wij veel gebruiken is ...

Ik hoop dat je ...

Groetjes

Ik

3 Herlees en verbeter je brief.

4 Ben je tevreden? Schrijf dan je brief uit op een net blad.

5 Kruis aan wat best bij je past.

Ideeën kiezen en ordenen

Ik kan informatie niet goed ordenen.

Ik maak weinig onderscheid tussen hoofd- en bijzaken.

Ik kan informatie met wat hulp ordenen.

Hoofd- en bijzaken kan ik soms onderscheiden.

Ik kan informatie goed ordenen. Hoofd- en bijzaken zijn duidelijk zichtbaar.

Tekststructuur

Ik kan geen alinea's aanbrenen in mijn tekst.

Ik kan alinea's aanbrenen in mijn tekst.

Ik kan alinea's aanbrenen in mijn tekst en de informatie daarin op een goede manier ordenen.

Leestekens

Ik kan tijdens het schrijven van teksten weinig tot geen gebruikmaken van leestekens zoals punt, vraagteken, uitroeptekens, komma, dubbele punt en aanhalingstekens.

Ik kan tijdens het schrijven van teksten vaak gebruikmaken van leestekens zoals punt, vraagteken, uitroeptekens, komma, dubbele punt en aanhalingstekens.

Ik kan tijdens het schrijven van teksten goed gebruikmaken van leestekens zoals punt, vraagteken, uitroeptekens, komma, dubbele punt en aanhalingstekens.

Les 5 Ik kan informatie uit mijn eigen voorkennis en een beluisterde tekst samenvoegen.

WIST JE DAT?

Wind is gratis en raakt nooit op. Daarom wordt windenergie ook wel duurzame energie genoemd. Voor het opwekken van die energie maakt men gebruik van windturbines. Klim mee in de hoogste windturbine ter wereld, de E126.

Misschien een uitvinding van deze tijd waarover jij een verslag kunt schrijven om in je tijdcapsule te stoppen?

Een windturbine is een moderne windmolen die de energie van de wind omzet in een draaiende beweging. Een generator maakt zo elektriciteit aan.

- 1** Schrijf op wat je al weet over een windturbine voor je het fragment bekijkt. Noteer in sleutelwoorden.

- 2** Maak hier nota's tijdens het luisteren.

- Noteer enkele technische details van de E126.
- Let op de moeilijke of onbekende woorden als 'rotorblad' en 'duurzame energie'.
- Luister goed naar hoe de energie wordt opgewekt.

Ik kan nagaan of de luisteraar de informatie die ik geef, goed begrepen heeft.

Beantwoord deze vragen na het luisteren

3 Op deze foto zie je de wieken van een moderne windmolen.
Geef de juiste naam:

4 In het fragment begint de windturbine te trillen en te draaien.
Leg uit wat er precies gebeurt.

5 Kruis aan wat correct is.

- De magneet in de windturbine draait rond. Zo ontstaat een magnetisch veld.
- Daaromheen zit een spoel met wikkelingen van ijzerdraad.
- Door de draaiing van de magneet binnen die spoel ontstaat elektriciteit.
- Windenergie wordt in de toekomst belangrijker.

6 In de reportage wordt gezegd: 'We willen allemaal duurzame energie.'
Er wordt ook een synoniem gegeven. Vul in.

'We willen allemaal _____.'

7 Denk na ... In het filmpje werd uitgelegd hoe duurzame energie wordt opgewekt door windturbines.

Ken je een voorbeeld van een andere manier waarop duurzame energie wordt opgewekt?

8 Wat vind je zelf van een bezoekje aan zo'n hoge windturbine?

Les 6 Ik begrijp de opbouw van een informatieve tekst en kan bij alinea's de hoofdgedachte noteren.

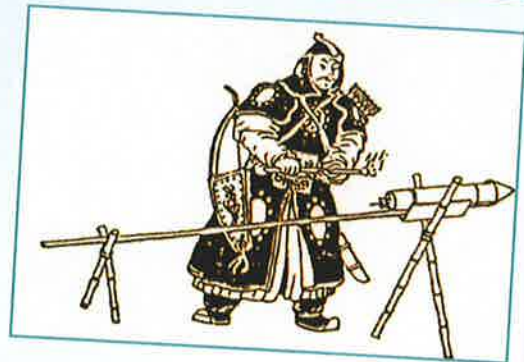
In een informatieve tekst vind je antwoorden op deze vragen: Wie? Wat? Waar? Wanneer? Waarom? Hoe? Ze leiden je naar de hoofdgedachte van de tekst.

Raketten en ruimtevaart

Eeuwen geleden bouwden Chinezen al raketten. In 907 zetten ze die in als strijdmiddel tegen hun vijanden. Ze maakten gebruik van buskruit. Rond 1500 ging de eerste raketbestuurder Wan-Hu de lucht in. Hij bouwde een machine die op een draak leek. Daaraan maakte hij 45 raketten vast. Alle vuurpijlen werden samen aangestoken en zo kon hij met zijn raket enkele meters van de grond opstijgen. Kort na het opstijgen ontplofte zijn machine.

1 Ik stop na iedere alinea met lezen en vat de hoofdgedachte in één zin samen in het kader.

De tekst bestaat uit korte alinea's. Je kunt deze meestal samenvatten in één hoofdgedachte.

De grondlegger van de moderne ruimtevaart is de Amerikaanse uitvinder en onderzoeker Goddard. In 1926 slaagde hij erin een raket 12 meter hoog te laten vliegen. Zijn raket vloog op vloeibare brandstof. Het fuig was nog onvoldoende krachtig om de ruimte in te gaan en was niet te besturen. Een andere raket van deze uitvinder bereikte in 1935 een hoogte van 2 300 meter. Nog wat later vloog zijn raket al tot een hoogte van 2 750 meter. Hij hoopte ooit een raket te bouwen die naar de maan kon vliegen. Na zijn dood werd in Amerika een **ruimtevaartstation** naar hem genoemd.

In Duitsland was er veel belangstelling voor het ontwerp van Goddard. Eerst bij wetenschappers, maar later ook bij specialisten in het leger. Om de raketten niet te laten ontploffen, werden de wanden van de raket dikker gemaakt. Daardoor werd die zwaarder en moest de motor krachtiger worden. De Duitsers boekten flinke vooruitgang. Na vele aanpassingen hadden ze een heel krachtig wapen. De raketten, die ze V1 en V2 noemden, gebruikte men als vliegende bommen. Ongeveer 2 900 werden er gebouwd om steden als Londen aan te vallen.

De Russische hond Laïka was het eerste levende wezen dat in een baan om de aarde vloog. Laïka was één van de drie straathondjes die getraind werden om op ruimtereis te gaan. Op 3 november 1957 bracht de Russische raket Spoetnik 2 het dier de ruimte in. Het diertje overleefde de vlucht niet.

Vier jaar later volgde Youri Gagarin, een Russische **kosmonaut**. Hij maakte met de raket Vostok 1 een enkele baan rond de aarde. Na een korte vlucht van 108 minuten keerde hij naar de aarde terug. Op 7 kilometer boven de aarde kroop hij uit de cabine en zweefde aan een parachute naar beneden.

2 Ik denk na en zet een kruisje bij de afbeelding die ik het beste bij deze alinea vind passen. Ik motiveer mijn keuze:

Bij de tekst staan verduidelijkende beelden.

In 1969 vervoerde de Amerikaanse raket Apollo 11 de **astronauten** Armstrong, Aldrin en Collins van Kennedy Space Center naar de maan. Op 21 juli landde de maanlander Eagle op de maan. Armstrong zette als eerste mens een voet op de maan. Hij deed een belangrijke uitspraak die vele mensen over de hele wereld hoorden. Na enkele stappen maakte hij foto's. Daarna verzamelde hij maanstenen. Ongeveer een kwartier na Armstrong volgde Aldrin. Ze plaatsten samen een **plakkaat** en een Amerikaanse vlag. Nadien zetten ze ook enkele meetinstrumenten op het maanoppervlak. Later keerden de twee astronauten terug naar de raket waar Collins op hen wachtte. Daarna keerden ze terug naar de aarde waar ze landden in de Grote Oceaan. Ze werden opgepikt door een schip van de **marine**. De hele wereld volgde dit ongelooflijke avontuur.

Sinds 1979 stuurde ook Europa raketten de ruimte in. Met deze Arianeraketten brengen ze satellieten in een baan om de aarde.

In de jaren '80 nam Amerika de ruimteveren of spaceshuttles in gebruik. Deze ruimtevliegtuigen waren herbruikbaar en daardoor werd ruimtevaart goedkoper. Twee enorme raketten stuwden het veer omhoog. Wanneer de brandstof uit de raketten was opgebrand, werden deze losgekoppeld. Ze vielen terug naar de aarde. In de atmosfeer verbrandden ze of ze vielen in de oceaan. Vanuit het ruimteveer konden de astronauten naar buiten gaan om taken uit te voeren, bijvoorbeeld het herstellen van satellieten. In totaal werden vijf ruimteveren gebouwd. Ondertussen worden deze ruimtetuigen niet meer gebruikt.

Korte zinnen zijn handig voor de lezer.

Tegenwoordig bouwt men ruimtestations zoals het ISS, het International Space Station. Dat draait in een baan rond de aarde. Vele landen dragen hun steentje bij en bouwen en betalen eraan mee.

In 1988 werd het basisdeel gelanceerd. Tot in 2011 werden nieuwe stukken aan het ISS toegevoegd. Meer dan vijftig transportvluchten, met onder andere de spaceshuttles, waren hiervoor nodig.

Sinds 2000 verblijven er constant mensen uit verschillende landen. Die wetenschappers voeren allerlei proeven en observaties uit. De Belg Frank De Winne was een tijdje aanvoerder in het ISS.

In de toekomst zullen ook toeristen een bezoek kunnen brengen aan de ruimte. Hiervoor worden speciale ruimtetuigen gebouwd. Zo een ruimtereis kost heel erg veel geld. Daarom zijn er nog maar weinig toeristen die nu al een reisje boeken.

3 Ik voorspel wat volgens mij een volgende stap kan zijn in de evolutie van de raketten.

 Ik kan, nadat ik deze tekst gelezen heb, mij een beeld vormen van de evolutie van de raket.

- 4 In deze informatieve tekst staan meerdere moeilijke of onbekende woorden. Vaak kun je hun betekenis uit de tekst afleiden. Markeer het woord in de tekst en verbind het hieronder met de juiste betekenis.

kosmonaut	•	•	internationaal ruimtestation
ruimteveer	•	•	Amerikaanse ruimtevaarder
atmosfeer	•	•	Russische ruimtevaarder
astronoot	•	•	dampkring rond de aarde
International Space Station	•	•	ruimtevliegtuig

- 5 Welke informatie uit de tekst zou jij in je tijdcapsule steken om een beeld van 'onze wereld' te geven? Kruis die alinea's aan.

- 6 Waarom kies je voor deze alinea's? Motiveer.

- 7 Maak een overzicht van de geschiedenis van de raket en de ruimtevaart. Noteer hieronder sleutelwoorden. Vul daarna het schema van kopieerblad 4 in. Je mag ook zelf kadertjes bijmaken.

Raketten en ruimtevaart

Les 7 Ik kan opzoekwerk doen voor mijn informatieve tekst. Ik noteer ideeën en kan deze ordenen.

1 Bij een informatieve tekst letten we op deze aandachtspunten.

- 1 In een informatieve tekst vind je antwoorden op deze vragen:
Wie? Wat? Waar? Wanneer? Waarom? Hoe?
- 2 De tekst bestaat uit korte alinea's.
Je kunt die meestal samenvatten in één hoofdgedachte.
- 3 Bij de tekst staan verduidelijkende beelden.
- 4 Korte zinnen zijn handig voor de lezer.

2 Hieronder vind je enkele korte informatieve teksten. Die kunnen beter! Bekijk en lees ze kritisch.

Een foodtruck

Een foodtruck is een kleine, mobiele keuken met een beperkt aanbod aan hapjes. Die hapjes worden ook wel 'streetfood' genoemd. Enkele voorbeelden zijn hamburgers, speciale broodjes, wraps, groenten uit de wok ... Een goede foodtruck biedt aan de kopers lekkere en originele gerechtjes.

Een sport onder de aandacht: hockey

Hockey is de laatste jaren heel populair geworden. Het is een sport die meestal in de buitenlucht op een veld wordt gespeeld. De spelers gebruiken een stick om de bal rond te spelen. In een wedstrijd staan twee teams tegenover elkaar. Beide teams proberen zoveel mogelijk doelpunten te scoren.

Betalen?

Betalen kan met een bankkaart of met een app op je mobiele telefoon. Zo heb je geen bankbiljetten of munten meer nodig. Om met je bankkaart te betalen moet je een geheime code ingeven.

Hogesnelheidstreinen

TGV-treinen rijden op het gewone spoor, maar tegen een hoge snelheid. Ze kunnen tegen 300 km per uur passagiers op een veilige manier van de ene stad naar de andere vervoeren. Tegenwoordig rijden er treinen die nog hogere snelheden halen, bijvoorbeeld magnetische zweeftreinen. Zij rijden op een spoorlijn die speciaal voor hen is ontworpen.

- Lees meer over deze thema's op de kopieerbladen.
Los de opdrachten tussen de teksten op.

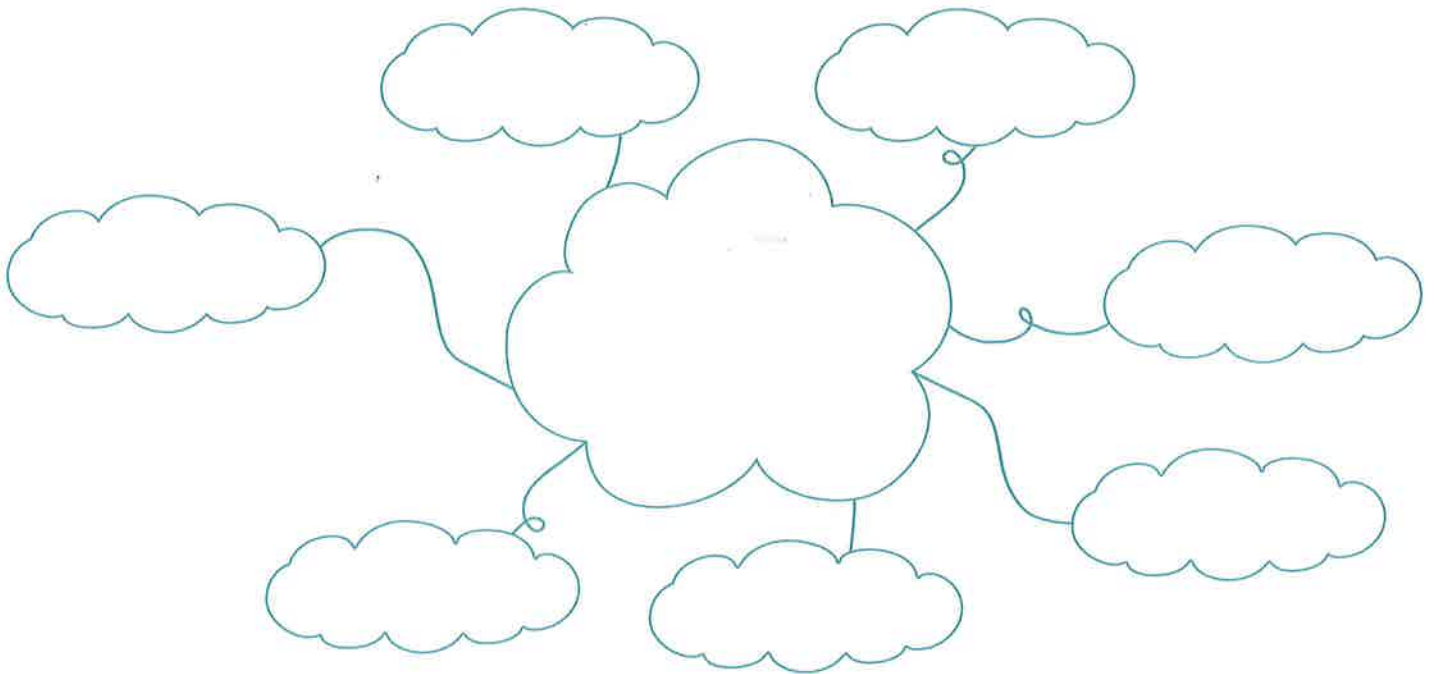

- Bespreek nadien deze vragen.

- 5** Wat willen mensen lezen over jouw onderwerp?
Noteer in het midden het onderwerp waar jij voor kiest.
Vul het woordenweb aan met dingen die jij al weet.

- 6** Probeer zoveel mogelijk nuttige informatie te verzamelen.
Gebruik bronnen, maar wees kritisch! Niet alles is even bruikbaar of interessant.
Noteer sleutelwoorden. Orden je informatie.
Zoek naar synoniemen. Zo gebruik je niet telkens hetzelfde woord.

Les 8 Ik kan mijn ideeën ordenen en een informatieve tekst schrijven.

1 Schrijf hier jouw informatieve tekst voor je tijdcapsule.

i

2 Kruis aan wat best bij je past.

Ideeën kiezen en ordenen

Ik kan informatie niet goed ordenen.

Ik maak weinig onderscheid tussen hoofd- en bijzaken.

Ik kan informatie met wat hulp ordenen.

Hoofd- en bijzaken kan ik soms onderscheiden.

Ik kan informatie goed ordenen.

Hoofd- en bijzaken zijn duidelijk zichtbaar.

Tekststructuur

Ik kan geen alinea's aanbrengen in mijn tekst.

Ik kan alinea's aanbrengen in mijn tekst.

Ik kan alinea's aanbrengen in mijn tekst en de informatie daarin op een goede manier ordenen.

Leestekens

Ik kan tijdens het schrijven van teksten weinig tot geen gebruikmaken van verschillende leestekens.

Ik kan tijdens het schrijven van teksten vaak gebruikmaken van verschillende leestekens.

Ik kan tijdens het schrijven van teksten goed gebruikmaken van verschillende leestekens.

Les 9 Ik kan zinsdelen in zinnen aanduiden.

1 Vul de zinnen aan met de zinsdelen van het kopieerblad.

		Howard Carter	
--	--	---------------	--

			de toegang.
--	--	--	-------------

		naar beneden.
--	--	---------------

		Carter met zijn ploeg	
--	--	-----------------------	--

	noteerden		
--	-----------	--	--

2 Onderstreep in de zinnen van oefening 1 het onderwerp eenmaal en de persoonsvorm tweemaal.

3

- Onderstreep het onderwerp eenmaal.
- Omkring de werkwoorden die zeggen wat het onderwerp doet of wat ermee gebeurt.
- Omkring het werkwoord en de andere woorden die zeggen wat of hoe het onderwerp is of wordt.

In de graftombe ontdekten de onderzoekers grote schatten.

De mummie van Toetanchamon lag in de sarcofaag.

In aparte kamers vonden de onderzoekers allerlei gebruiksvoorwerpen.

Deze ontdekking is één van de grootste vondsten aller tijden.

Door het openen van deze tijdcapsule leerden de onderzoekers veel.

Alle voorwerpen heeft men naar verschillende musea gebracht.

Ieder jaar worden deze prachtige kunstschaten meer waard.

- 4 – **Onderstreep het onderwerp.**
- **Omkring de werkwoorden die zeggen wat het onderwerp doet of wat er mee gebeurt.**
- **Omkring het werkwoord en de andere woorden die zeggen wat of hoe het onderwerp is of wordt.**
- **Kleur de zinsdelen die een antwoord geven op de vragen hieronder in dezelfde kleur.**

Wat?

Waar?

Wanneer?

Waarmee?

Waarover?

Na jaren speurwerk hebben archeologen de schatkamer gevonden.

Kleine vazen stonden op een prachtige tafel.

De Egyptenaren versierden het masker met goud en edelstenen.

Een wandschildering vertelde over het leven van de farao.

In de grafkamer vonden de wetenschappers vele sieraden.

5 Kleur de zinsdelen die een antwoord geven op de vragen uit oefening 4 in dezelfde kleur.

In de vallei van de koningen lagen meerdere koningen begraven.

Deze vallei ligt in de buurt van de stad Luxor.

Vaak plunderden rovers kostbare spullen.

Wetenschappers en onderzoekers vonden in de vallei tweeënzestig graven.

In een deel van de vallei zoeken de archeologen meer informatie over deze onbekende graven.

6 Vul aan met een antwoord op de vraag.

WANNEER? Farao Toetanchamon leefde _____.

WAAR? De kunstvoorwerpen kun je nog steeds bezichtigen _____.

HOE? De wetenschappers nemen de gouden voorwerpen _____ vast.

WAAROM? Nog steeds zoeken archeologen naar nieuwe graven in de woestijn
_____.

WAT? Ooit hopen ze _____ te verklaren.

Les 10 Ik bespreek met anderen welke voorwerpen aan de tijdcapsule kunnen worden toegevoegd.

- 1** Vertel over jezelf en hoe jij de toekomst ziet.
Beantwoord volgende richtvragen in je gesprek.

- ⋄ Ik ben ...
- ⋄ Mijn hobby's zijn ...
- ⋄ Wat doe ik later van werk?
- ⋄ Waar woon ik later?
- ⋄ Hoe ziet onze wereld er binnen 10, 20 jaar uit?

Ik blijf bij het onderwerp en focus op het gespreksdoel.

- 2** Bespreek in groep welk voorwerp jullie willen toevoegen aan de tijdcapsule.
Laat iedereen aan het woord en kom samen tot een besluit.

- ⋄ Welk voorwerp wil jij in de tijdcapsule stoppen?
- ⋄ Waarom is het voorwerp speciaal voor jou?
- ⋄ Waarom wil je dit voorwerp aan de toekomst bezorgen?
- ⋄ Wat hoop jij dat de mensen er later van vinden?

- 3** Kruis aan wat best bij jou past.

Standaardnederlands spreken

Ik spreek geen mooi Standaardnederlands.

Ik kan goed Standaardnederlands spreken, maar doe het nog niet altijd.
Als de leraar me eraan herinnert, lukt het me wel. *

Ik spreek Standaardnederlands.

Dat doe ik tijdens spreekopdrachten, maar ook op de gepaste momenten in de klas.

Zinnen juist formuleren

Ik gebruik steeds korte zinnen en kan moeilijk met de tips van mijn leraar aan de slag om zinnen anders te vormen.

Ik gebruik mooie zinnen als ik spreek. Met de tips van mijn leraar ga ik nog onvoldoende aan de slag. Het is moeilijk om met die tips mooiere zinnen te maken.

Ik kan zinnen maken met een variatie van woorden.

Met de tips van mijn leraar kan ik aan de slag. Ik kan zinnen mooier verwoorden.

Gespreksdoel bepalen en bewaken

Ik kan nog niet zo goed aangeven wat het doel is van het gesprek.
Het is dan ook moeilijk om het gesprek in de juiste richting te laten verlopen.

Ik kan het gespreksdoel aangeven. Het lukt me nog niet om het doel te bewaken
waardoor het gesprek soms moeizaam verloopt.

Ik kan het gespreksdoel bepalen.

Ik kan bewaken dat het gesprek zo verloopt dat het doel bereikt wordt.

Les 11 Ik kan mijn informatieve tekst herschrijven en houd rekeningen met de bemerkingen.

- 1 Herlees je informatieve tekst op pagina 23-24.
- 2 Duid aan wat je wilt veranderen.
Herschrijf je informatieve tekst zodat je deze in de tijdcapsule kunt opbergen.
- 3 Houd rekening met onderstaande verwachtingen.
Beoordeel jezelf na het schrijven of je rekening hield met deze verwachtingen.
Kruis aan wat best bij je past.

Tekststructuur

Ik kan geen alinea's aanbrengen in mijn tekst.

Ik kan alinea's aanbrengen in mijn tekst.

Ik kan alinea's aanbrengen in mijn tekst en de informatie daarin op een goede manier ordenen.

Tekst inhoudelijk controleren, beoordelen en herschrijven

Ik kan moeilijk geformuleerde zinnen niet spontaan herschrijven.

Ik kan sommige moeilijk geformuleerde zinnen min of meer spontaan herschrijven.

Ik kan moeilijk geformuleerde zinnen spontaan herschrijven.

Tekst verzorgen

Ik gebruik weinig elementen om de tekst duidelijk en aantrekkelijk te maken.

Ik gebruik enkele elementen om de tekst duidelijk en aantrekkelijk te maken.

Ik gebruik veel elementen om de tekst duidelijk en aantrekkelijk te maken.

Les 12 Ik kan woorden alfabetisch rangschikken.
Ik kan van woorden een synoniem of een tegengestelde zoeken.
Ik kan woorden met eenzelfde betekenis correct invullen in zinnen.

1 Noteer 10 woorden waar jij aan denkt bij een tijdcapsule.

2 Rangschik jouw woorden uit oefening 1 alfabetisch.

1 _____	6 _____
2 _____	7 _____
3 _____	8 _____
4 _____	9 _____
5 _____	10 _____

3 Zoek het synoniem voor de vetgedrukte woorden in de teksten van les 2.

een grote **vracht** zilveren staven. = _____

de **resten** van het schip. = _____

een **cilindervormige** doos = _____

4 Vul het passende woord in.

kaart – landen – ruimte – baan

Europa stuurt sinds 1979 raketten de _____ in.

De Japanse tijdcapsule zal op de maan _____.

De duikers brengen de ligging van het schip in _____.

Meerdere _____ betalen en werken mee aan het ISS.

Geef me wat meer _____, je zit te dicht bij me.

Het ISS draait in een _____ om de aarde.

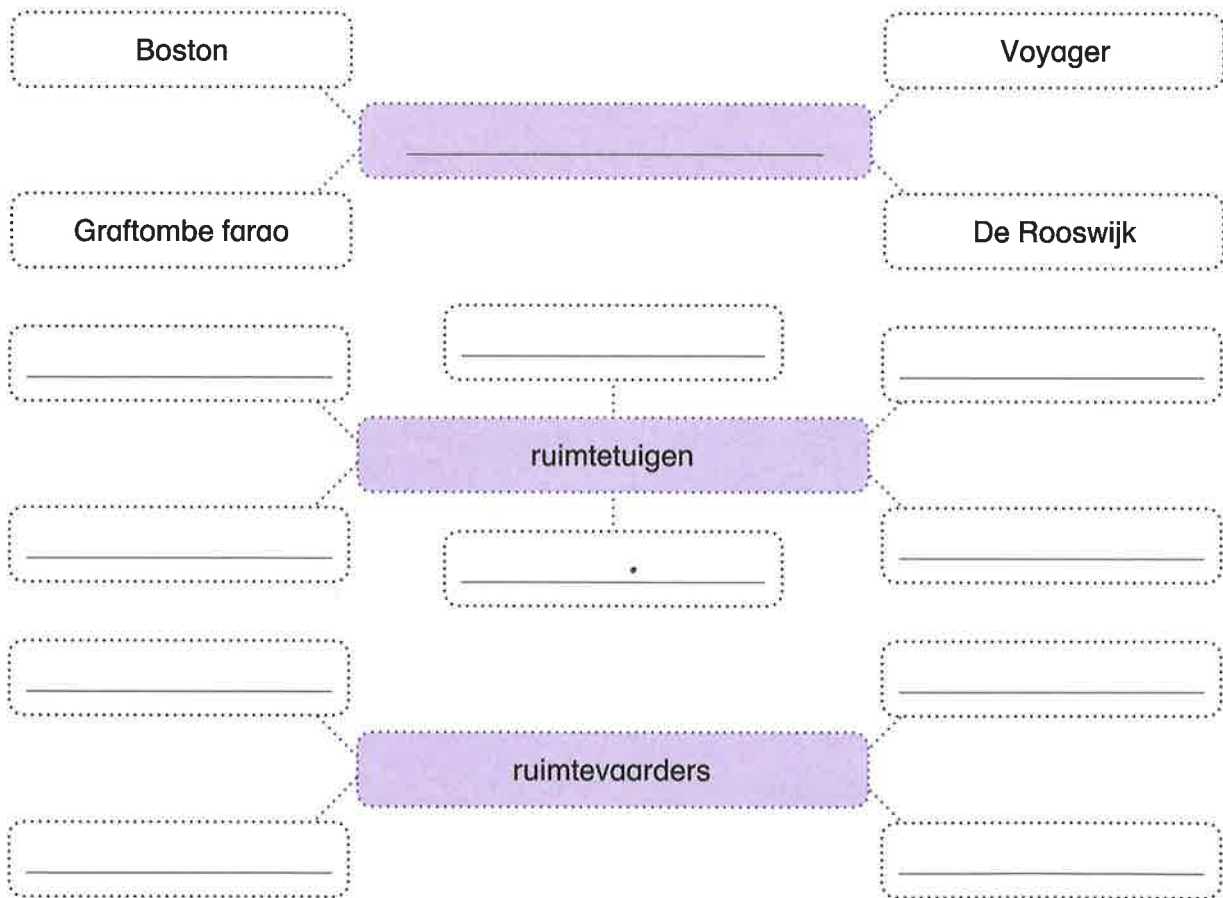
Ik _____ bij de juf aan dat er gepest wordt op de speelplaats.

Oom heeft een _____ bij de spoorwegen.

5 Noteer het tegengestelde van de vetgedrukte woorden.

- een **ingewikkelde** raket ⇔ een _____ raket
- een **alledaags** avontuur ⇔ een _____ avontuur
- goedkoper** ⇔ _____
- gekende** gerechtjes ⇔ _____ gerechtjes
- een **vaste** telefoon ⇔ een _____ telefoon
- een **gewone** spoorlijn ⇔ een _____ spoorlijn

6 Vul ieder woordenweb aan met informatie uit de Kijker.

7 Noteer een synoniem onder de vetgedrukte zinsdelen.

Wetenschappers **boeken vooruitgang** in het onderzoek.

De kosten lopen **bij benadering** op tot 1 miljoen euro.

De overheid **draagt haar steentje bij**.

Woordenlijst

de app

de astronaut

het fragment

de kaarsendover

de kosmonaut

laseren

de marine

onbemand

het plakkaat

het ruimtevaartstation

de smokkelwaren

het titanium

Verenigde Oost-Indische
Compagnie (V.O.C.)

een toepassing op je computer of smartphone

ruimtevaarder, iemand die in een raket door de ruimte reist
kort gedeelte uit een boek, film, muziekstuk, interview ...

instrument om kaarsen te doven

Russische ruimtevaarder

branden met een sterke laserstraal

militaire vloot

zonder een persoon aan boord

bord of groot stuk papier met een mededeling of afbeelding

plaats vanwaar raketten gelanceerd worden

goederen die je meeneemt maar waarvoor je geen toelating hebt
een sterk en licht metaal dat bijna niet roest

een bedrijf dat in de 17e en 18e eeuw schepen liet varen tussen
Nederland en Indië

Informatie

In deze Kijker werken we rond **tijdcapsules**.

We maken zelf een tijdcapsule van het jaar **20** _____.

We gebruiken **informatieve teksten**.

Dat zijn teksten die ons informatie geven over een onderwerp.

We leren zelf een tekst schrijven die we aan onze tijdcapsule toevoegen.

We praten over onderwerpen die typisch zijn voor **onze wereld vandaag**.

Ik heb geleerd ...

- over de wijze waarop een informatieve tekst is opgebouwd;
- om een informatieve tekst te schrijven die is opgedeeld in alinea's, voldoende informatie bevat en die voorzien is van duidelijke beelden;
- om leestekens correct te gebruiken;
- om in zinnen zinsdelen aan te duiden;
- dat er woorden bestaan die elkaars tegengestelde zijn, die een synoniem zijn van elkaar of er hetzelfde uitzien, maar een andere betekenis hebben.

EXTRA OEFENAANBOD OP

Herdruk 2017/869 - Bestelnummer 60 1021 537

ISBN 978 90 4862 987 9 - KB D/2017/0147/193 - NUR 191

Verantwoordelijke uitgever die Keure, Kleine Pathoekeweg 3, 8000 Brugge

© Copyright die Keure, Brugge - RPR 0405 108 325

MIX
Papier van
verantwoorde herkomst
FSC® C009115

9 789048 629879